

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ Р. П. ЛУЦЬКОГО

«Позитивне право
в контексті сучасних наукових реалій»*

С. Д. Гусарев

*перший проректор Національної академії
внутрішніх справ, доктор юридичних наук,
професор*

Останнім часом, і це виправдано, позитивне право зазнає критики з боку вітчизняних науковців. Втім, для того, щоб розібратися з інколи складними суперечливими питаннями, такими, як відмінність позитивізму і нормативізму, сутнісно людиноцентристського виміру права, природно правового закону, слід дослідити доволі складні питання. Таким чином, актуальність монографічного дослідження не викликає сумніву, оскільки нагальною потребою теоретико-правової думки є освоєння та застосування нових, а також досконалий аналіз уже сформованих методологічних підходів щодо розуміння сутності права. Позитивно-правовий підхід посідає у цьому процесі визначальне місце. Адже відомими здобутками позитивно-правових учень є: обстоювання чіткої залежності права від обов'язкового його закріплення в чинному законодавстві із урахуванням таких фундаментальних принципів, як справедливість, сво-

бода, рівність та гуманізм; виявлення онтологічного місця права; телеологічний підхід; обов'язкове закріплення принципу справедливості в позитивному законодавстві (праві) тому, що саме останній легітимізує право в очах суспільства.

У зв'язку з цим концепція оновленого пізнання права виходить із необхідності поєднаного, не природно-правового, антагоністичного та позитивного підходів. Саме тому монографічне дослідження кандидата юридичних наук, доц. Р. П. Луцького є якраз досить вдалим у зазначеному руслі. Автор демонструє чітке розуміння важливості цієї проблеми. Масштабний підхід до її дослідження є свідченням фундаментальності, повноти і завершеності змісту його праці. Продуманою і оригінальною є структура роботи, що дозволила глибоко та різносторонньо висвітлити питання обраної теми. Новаторський підхід виявляється у дослідженні смислових зв'язків між позитивним типом право-

розуміння і юридичною практикою. Під таким кутом зору у вітчизняній теоретико-правовій науці означена проблема не розглядалась.

Розділ I включає в себе два структурні підрозділи, в яких автором висвітлюються історичні умови виникнення, засади та витоки позитивного права, а також особливості розуміння позитивного права в європейській правовій думці. До важливої складової, яка висвітлюється у цьому розділі, можна віднести обґрунтування того, що праворозуміння є способом ідеалізації правових явищ і процесів. Заслугує на увагу звернення до аналізу основних етапів розвитку європейської правової думки щодо сутності та значення позитивного права, зокрема, її англосаксонської та континентальної традицій. В сучасних умовах, коли відбувається значна переоцінка цінностей, таке вивчення має величезне світоглядне значення.

* Луцький Р. П. Позитивне право в контексті сучасних наукових реалій : моногр. – Львів, 2016. – 412 с.

У другому розділі монографії значними творчими знахідками Р. П. Луцького є розкриття змісту категорії «право» в контексті основних типів сучасного праворозуміння (природно-правового, позитивістського та соціологічного), а також формулювання переваги соціокультурного підходу щодо пізнання позитивного права. Чільне місце посідає розгляд особливостей опозиційного характеру позитивного та природного права на рівні онтологічної конструкції та діалектичної сутності ідеального і реального у соціальному житті та обґрунтовано взаємозалежність і взаємообумовленість природного і позитивного права у процесі осмислення правової реальності. На схвальну оцінку заслуговує й авторське визначення поняття «право» у контексті соціокультурного підходу щодо його пізнання.

У розділі III Р. П. Луцький загрою увагу на проблематиці впливу загальносоціальних і юридич-

них чинників щодо ефективності законодавства та обґрунтування авторського визначення поняття «соціальна складова ефективності законодавства» та «юридична складова ефективності законодавства». Крім того, розкривається зміст об'єктивної і суб'єктивної складових ефективного правосуддя та ролі позитивного права у подоланні протиріч між ними. Також у цьому розділі робиться спроба охарактеризувати дуальний характер інституту юридичної відповідальності, норми якого регламентують питання забезпечення виконання та дотримання встановлених у законодавстві обов'язків в межах різних галузей права, у тому числі тих обов'язків, які передбачають настання негативних наслідків, визначених санкцією правової норми у разі її порушення.

Цінності монографії надає й широке використання матеріалів національного та зарубіжного теоретичного матеріалу і законо-

давства. Виклад матеріалу подано таким чином, що кожен розділ є завершеною авторською концепцією щодо дослідження такого складного феномену, як позитивне право. Аргументація, яка наводиться, переконлива і слухна, що забезпечує сприйняття авторської позиції. У джерельній базі дослідження Р. П. Луцького представлена досить значна кількість праць з теорії права, порівняльного правознавства, соціології, що надає йому ознак фундаментального дослідження.

Монографія Р. П. Луцького «Позитивне право в контексті сучасних наукових реалій» відповідає сучасним вимогам, що висувуються до наукової літератури, є цілісним завершеним дослідженням. На наше переконання, вона збагачує вітчизняну теоретико-правову думку та буде корисною для науковців, магістрів, аспірантів й широкого загалу юридичної науки. ■